

Stanowisko Rady Miasta Bydgoszczy wobec apelu Dyrektora Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej
w Gdańsku oraz Naczelnika IPN w Bydgoszczy w sprawie zmiany nazwy skweru z dnia 26 listopada
2025 roku

Rada Miasta Bydgoszczy odrzuca apel Dyrektora Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku oraz Naczelnika IPN w Bydgoszczy dotyczący zmiany nazwy skweru Pomorskiego Okręgu Wojskowego.

Rada podkreśla, że zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy o samorządzie gminnym, nadawanie i zmiana nazw ulic, placów oraz skwerów należą do wyłącznych, ustawowych kompetencji Miasta Bydgoszczy. Są to zadania publiczne o charakterze lokalnym, chronione konstytucyjną zasadą samodzielności samorządu terytorialnego (art. 16 ust. 2 Konstytucji RP; art. 2 ust. 1 i 3 ustawy o samorządzie gminnym). Ewentualne wyjątki od tej zasady mogą wynikać wyłącznie z przepisów prawa i podlegają wykładni ścisłej. Dyrektor Delegatury IPN w Gdańsku ani Naczelnik IPN w Bydgoszczy nie posiadają w tym zakresie żadnych kompetencji.

W 2011 roku Rada Miasta Bydgoszczy w jednogłośnym oświadczeniu oddała honor i cześć żołnierzom Pomorskiego Okręgu Wojskowego. W oświadczeniu tym Radni Miasta reprezentujący społeczność Bydgoszczy zapewnili o zachowaniu we wdzięcznej pamięci udziału Pomorskiego Okręgu Wojskowego w znaczących wydarzeniach królewskiego grodu nad Brdą i Wisłą. Stan wiedzy o Pomorskim Okręgu Wojskowym był taki sam jak dziś i nikt nie twierdził, że POW miałyby być symbolem totalitarnego ustroju.

W dniu 8 lutego 2016 r. Rada Miasta Bydgoszczy podjęła uchwałę nr XXIV/436/16 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 520), nadając skwerowi u zbiegu ulic J. Dwernickiego i J. Sułkowskiego nazwę „Pomorskiego Okręgu Wojskowego”. Celem tej decyzji było uhonorowanie formacji kontynuującej tradycje Dowództwa Okręgu Generalnego „Pomorze” i Dowództwa Okręgu Korpusu VIII Wojska Polskiego II RP oraz oddanie hołdu żołnierzom POW, służącym Polsce w różnych okresach jej historii – zarówno w czasach niepodległości, jak i podczas jej utraty oraz odzyskania, a także w okresie międzynarodowego zaangażowania Polski na rzecz ładu demokratycznego. Inicjatywa miała charakter oddolny i została zgłoszona przez Radę Osiedla Leśne. W 2016 roku nie budziła ona żadnych kontrowersji.

Po wejściu w życie tzw. ustawy dekomunizacyjnej Rada Miasta nie dokonała zmiany nazwy skweru, uznając, że „Pomorski Okręg Wojskowy” nie stanowi symbolu komunizmu. Formacja ta funkcjonowała również po 1989 r., aż do jej ostatecznego rozwiązania decyzją Ministra Obrony Narodowej z 28 grudnia 2011 r., a od 1999 r. była jednym z dwóch okręgów wojskowych w strukturach dowodzenia Wojska Polskiego, podporządkowanym Dowództwu Wojsk Lądowych.

Rada Miasta Bydgoszczy stwierdza, że twierdzenia IPN o rzekomo komunistycznym charakterze nazwy nie znajdują potwierdzenia. Instytut nie przedstawił analizy wskazującej na negatywny społeczny odbiór tej nazwy ani jej jednoznaczne skojarzenie z ustrojem komunistycznym. Nazwa skweru nie stanowi w odbiorze mieszkańców powszechnie rozpoznawalnego symbolu komunizmu.

Obowiązujące przepisy nie przewidują ponadto bezwzględnego związania organów gminy stanowiskiem IPN, a ustawodawca nie wyposażył Instytutu w kompetencje nadzorcze wobec samorządu terytorialnego.

Jednocześnie Rada Miasta Bydgoszczy z ubolewaniem stwierdza, że Instytut Pamięci Narodowej wykorzystuje postać płk. Łukasza Cieplińskiego do prowadzenia bieżących sporów politycznych. Rada uznaje zachowanie Dyrektora Delegatury IPN w Gdańsku oraz Naczelnika IPN w Bydgoszczy za niestosowne i nieadekwatne do powagi pełnionych funkcji publicznych, a także za działania wywołujące niepotrzebne, negatywne emocje wokół osoby bohatera narodowego. Życie i działalność płk. Łukasza Cieplińskiego nie budzą żadnych wątpliwości, a jego postać zostanie w Bydgoszczy upamiętniona w sposób godny i właściwy.